

Sygnatura akt III C 575/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 11 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Ilona Sobecka

Protokolant: Sekretarz sądowy Marika Banuch

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2015 r. S.

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki (...) w P.

przeciwko G. J.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej G. J. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki (...) w P. kwotę 100 zł (sto złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2013 roku do dnia zapłaty.

II. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

III. Przyznaje radcy prawnemu I. N. kwotę 21 zł (dwadzieścia jeden złotych) od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu P. i Zachód w S. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

IV. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 159 zł (sto pięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika.

Sygn.akt III C 575/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w P. pozwem z dnia 12 października 2013r. wniósł o zasądzenie od pozwanej G. J. kwoty 1372,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, iż w dniu 11 maja 2012r. zawarł z pozwaną umowę, której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej płatnej w dwóch transzach oraz świadczenie obsługi pożyczki w domu pozwanej w wysokości: pożyczka 1287,05 zł, oprocentowanie 101,35 zł oraz koszt usługi w domu klienta w wysokości 748,68 zł. Łącznie zobowiązanie wyniosło 2 137,08 zł. Pozwana była zobowiązana do spłaty należności w 44 tygodniowych ratach każda w wysokości 48,57 zł. Do dnia wniesienia pozwu pozwana uiściła 900 zł, a zatem do spłaty pozostało 135,25 zł tytułem odsetek za opóźnienie oraz 1237,08 zł tytułem spłaty pozostałej kwoty pożyczki.

Pozwana G. J. wniosła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwana przyznała, iż zawarła z powodem umowę pożyczki w dniu 11 maja 2012r. W związku z zawartą umową otrzymała kwotę 1000 zł, z czego spłaciła na rzecz powoda 900 zł. Pozwana podniosła, iż zawarta umowa jest przejawem stosowania przez powoda nieuczciwej praktyki rynkowej. Pozwana wskazała, że została wprowadzona w błąd przez powoda, gdyż podana wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania wynosząca 77,76% nie uwzględniała opłaty za obsługę pożyczki w domu w kwocie 748,68 zł. Tym samym pozwana została wprowadzona w błąd co do rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania w taki sposób, iż gdyby przed zawarciem umowy wiedziała o tym, to umowy pożyczki by nie zawarła. Nadto pozwana była wprowadzona w błąd w zakresie całkowitego kosztu kredytu, który został w umowie wskazany na kwotę 288,40 zł,

podczas gdy wraz z kosztami obsługi w domu wynosił 1037,48 zł. Pozwana zwróciła również uwagę, iż koszty obsługi pożyczki w domu wynoszące 748,68 zł są nieekwiwalentne względem świadczonej za to usługi polegającej na odbiorze w domu klienta rat spłaty pożyczki, co godzi w zasadę ekwiwalentności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w P. zawarł w dniu 11 maja 2012r. z pozwana G. J. umowę pożyczki, na mocy której kwota wypłaty wyniosła 1100 zł i miała być płatna w dwóch transzach :

- pierwsza transza w kwocie 1000 zł, która została przekazana w dniu zawarcia umowy w postaci kwoty 800 zł przekazanej na kartę oraz kwoty 200 zł przekazanej w formie gotówki w dniu zawarcia umowy,
- druga transza w kwocie 100 zł, która miała być wypłacona w dniu 27 czerwca 2012r.

Koszty pożyczki związane z ubezpieczeniem, kwota przygotowawcza i oprocentowaniem wyniosły 288,40 zł, natomiast opłata za obsługę pożyczki w domu wyniosła 748,68 zł, co dało łączną kwotę zobowiązania wynoszącą 2137,08 zł, która miała być spłacana w 44 ratach tygodniowych po 48,57 zł. Obsługa w domu polegała na odbiorze przez przedstawiciela powoda rat pożyczki w miejscu zamieszkania pozwanej.

Dowód:

- umowa pożyczki k. 4-5

Pozwana G. J. jest osobą niewidomą od urodzenia. Jak była zawierana umowa pożyczki to osoba działająca w imieniu powoda wiedziała o tym, że pozwana jest niewidoma. Umowa pożyczki nie została pozwanej przeczytana. Pozwana nie była informowana o kosztach pobieranych za obsługę domową pożyczki. O kosztach tych pozwana dowiedziała się w toku niniejszej sprawy.

Dowód:

- orzeczenie k.48-49
- zeznania pozwanej k.130-131

Pozwana tytułem spłaty pożyczki uiściła na rzecz powoda kwotę 900 zł.

niesporne

W dniu 3 marca 2014r. pozwana złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli złożonego w dniu 11 maja 2012r. powodowi wskazując, iż w chwili składania tego oświadczenia woli była pod wpływem błędu co do rzeczywistego oprocentowania pożyczki oraz wszystkich kosztów, a błąd ten został wywołany przez powoda, przy czym pozwana nie zawarłaby przedmiotowej umowy, gdyby nie działała pod wpływem tego błędu.

Dowód:

- oświadczenie z dnia 3 marca z 2014r. z dowodem nadani k.101

Sąd zważył co następuje:

Powództwo okazało się częściowo uzasadnione.

W niniejszej sprawie powód wnosząc o zasądzenie od pozwanej kwoty 1372,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu powoływał się na umowę pożyczki zawartą z pozwaną w dniu 11 maja 2012. Pozwana przyznała, iż umowę taką z powodem zawarła, jednakże wskazała, iż zawarła tę umowę pod wpływem błędu i w piśmie z dnia 3

marca 2012r. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków swojego oświadczenia woli złożonego w dniu 11 maja 2012r.

Zgodnie z art.84 § 1 kc w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. W myśl § 2 powyższego przepisu można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu miała miejsce sytuacja, iż pozwana zawierając umowę pożyczki w dniu 11 maja 2012r. działała pod wpływem istotnego błędu wywołanego przez powoda, uzasadniającego przypuszczenie, iż gdyby pozwana nie działała pod wpływem tego błędu nie zawarłaby ona umowy pożyczki. Zauważyć należy, iż pozwana jest osobą niewidomą, co zostało potwierdzone orzeczeniem o inwalidztwie pierwszej grupy, przy czym Sąd dał wiarę pozwanej, iż osoba zawierająca z nią umowę pożyczki wiedziała o tym, gdyż musiała wskazać pozwanej, w którym miejscu ma złożyć podpis na umowie, ponieważ bez takiej pomocy złożenie podpisu w przeznaczony do tego rubryce byłoby niemożliwe. Pozwana G. J. zeznała również, iż umowa nie była jej odczytana, jak również nie była ona informowana o kosztach obsługi pożyczki w domu, które to koszty są wysokie. Także w tym zakresie zeznania pozwanej są wiarygodne, gdyż już same zapisy umowy pożyczki odnośnie kosztów tej pożyczki nie są przejrzyste i mogą być mylące dla przeciętnego uczestnika obrotu prawnego, albowiem w pozycji całkowity koszt pożyczki wskazana jest kwota 288,40 zł, która nie uwzględnia kosztów obsługi pożyczki w domu wynoszących 748,68 zł, która to kwota jest bardzo wysoka, odnosząc to do kwoty pożyczki, która miała być wypłacona pozwanej tj.1100 zł oraz mając na uwadze to, iż koszty te dotyczyły nieskomplikowanej usługi polegającej na odbiorze od pozwanej w domu rat spłat pożyczki. Nadto rzeczywista roczna stopa oprocentowania pożyczki wynosząca 77,76% nie ujmuje kosztów obsługi pożyczki w domu, a zatem okoliczność ta również wprowadza w błąd kontrahenta odnośnie rzeczywistych kosztów pożyczki powodując zaciągnięcie zobowiązania, którego pożyczkobiorca mając świadomość całkowitych kosztów obsługi pożyczki by nie podjął. Pozwana zaś jako osoba niewidoma miała o wiele bardziej utrudnioną możliwość ustalenia rzeczywistej kwoty zobowiązania wynikającego z zawieranej umowy, gdyż zdana była na informacje przekazywane jej przez osobę działającą w imieniu powoda. Należało przy tym dać wiarę pozwanej, iż nie była ona informowana o kosztach obsługi pożyczki w domu, gdyż koszty te były wysokie i pozwana wiedząc o wysokości tych kosztów na pewno umowy pożyczki by nie zawarła. Podniesienia bowiem wymaga, iż pozwana nie jest osobą majątną, jak wynika ze złożonego oświadczenia majątkowego utrzymuje się z renty w wysokości 825 zł, a zatem koszty pożyczki miały dla niej znaczenie przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie zawarcia umowy pożyczki. Podnieść należy, iż w sprawie nie zostały naprowadzone dowody, które przeczałyby zeznaniom pozwanej odnośnie przebiegu zawierania umowy w dniu 11 maja 2012r.

Jak stanowi art. 88 § 1 i 2 kc uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Pozwana wskazywała, iż o błędzie dowiedziała się w toku niniejszej sprawy. Niewątpliwie w przypadku pozwanej przyznanie pełnomocnika z urzędu pozwoliło jej na rzetelne dokonanie analizy umowy pożyczki i wykrycie błędu. Pozwana pismem z dnia 3 marca 2014r. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków złożenia oświadczenia woli, które zostało złożone pod wpływem błędu, które to pismo zostało doręczone powodowi 14 kwietnia 2014r. Mając więc na uwadze, iż pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 12 października 2013r. oświadczenie to zostało złożone przed upływem roku od wszczęcia postępowania, a zatem nastąpiło to w terminie wskazanym w art.88§2 kc. W tej sytuacji doszło do unieważnienia umowy pożyczki z dnia 11 maja 2012r.

Konsekwencją nieważności umowy wzajemnej z mocy art. 497 kc jest wymóg odpowiedniego zastosowania art. 496 kc, co oznacza, że strony nieważnej umowy zobowiązane są do zwrotu świadczeń wzajemnych (art. 496 kc w związku z art. 494 k.c.). Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2011r., sygn.akt V CSK 359/10.

W niniejszej sprawie w związku z umową pożyczki zawartą w dniu 11 maja 2012r. pozwana otrzymała od powoda kwotę 1000 zł, co wynikało z zeznań pozwanej i z zapisów w umowie, nie zostały zaś przedstawione dowody, iż pozwanej przekazano drugą transzę pożyczki w wysokości 100 zł, która miała być wypłacona w dniu 27 czerwca 2012r. Niesporne również było, iż pozwana zwróciła powodowi 900 zł, a zatem do zwrotu pozostało 100 zł.

Podnieść należy, iż unieważnienie umowy wskutek błędu następuje z mocą wsteczną, a zatem obowiązek zwrotu świadczeń wzajemnych powstaje z chwilą, z którą uprawniony mógłby zażądać zwrotu świadczenia w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120§1 kc w związku z art. 455 kc), a zatem w niniejszym przypadku byłaby to chwila przekazania środków pieniężnych pozwanej co miało miejsce w dniu 11 maja 2012r., tak więc żądanie odsetek od dnia wniesienia pozwu w zakresie kwoty 100 zł podlegającej zwrotowi na rzecz powoda należało uznać za uzasadnione.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014r., poz. 1025) w związku z art. 100 kpc mając na uwadze, iż powód wygrał w 10% i poniósł koszty opłaty od pozwu w wysokości 30 zł, zaś pozwana wygrała w 90% i na jej rzecz winny być zwrócone koszty wynagrodzenia radcy prawnego wynoszące 180 zł, wobec czego zasadzono na rzecz pozwanej od powoda 159 zł ($90\% \times 180\text{zł} - 10\% \times 30\text{zł}$). W pozostałym zakresie koszty pełnomocnika pozwanej, która była zwolniona od kosztów sądowych poniósł Skarb Państwa.